

Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeeriumi
2010. aasta raamatupidamise
aastaruande õigsus ja
tehingute seaduslikkus

*Audit on korraldatud riigi majandusaasta
koondaruandele hinnangu andmiseks*

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

*Audit on korraldatud riigi majandusaasta koondaruandele
hinnangu andmiseks*

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Mida me auditeerisime?

Riigieelarve seadus kohustab Riigikontrolli auditeerima riigi majandusaasta koondaruannet. Riigi majandusaasta koondaruandesse konsolideeritakse kõigi riigiraamatupidamiskohustuslaste aruanded. Riigikontroll auditeeris ministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust ja tehingute vastavust olulisematele õigusaktidele, et kasutada tulemusi riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks.

Lisaks vaatas Riigikontroll, kas ministeeriumis ja tema valitsemisalas on toimiv sisekontrollisüsteem, mis loob eeldused investeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha sihipäraseks kasutamiseks, varade säilimiseks ja heaperemehelikuks kasutamiseks.

Oma töös tugines Riigikontroll ministeeriumi valitsemisala siseaudiitorite audititele, sealhulgas hinnangule ministeeriumi raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele.

Ministeeriumi 2010. aasta eelarvekulud olid 10,6 miljardit krooni ning ministeeriumi bilansimaht 31.12.2010. aasta seisuga oli 54,4 miljardit krooni.

Mida me auditi tulemusel leidsime ja järeldasime?

Riigikontrolli peamised järeldused on järgmised:

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne kajastab olulises osas õigesti ministeeriumi finantsseisundit ja majandustulemust.
- Veeteede Amet alustas 2007. aastal jäämurdja ehitamist. Projekt on praeguseks seiskunud ning seda lõpuni viia pole võimalik. Vaatamata sellele on 31.12.2010. aasta seisuga tasutud maksed summas 25,7 miljonit krooni raamatupidamises kajastatud osaliselt lõpetamata ehitusena ja osaliselt ettemaksena põhivara eest. Riigikontrolli hinnangul ei vasta tehtud ettemaksed enam vara kriteeriumile ja tuleb bilansist välja kanda.

- 2010. aasta suvel tsentraliseeriti Maanteeameti ja regionaalsete üksuste personali- ja palgaarvestus ning Maanteeameti finantsarvestus. 2011. aasta 1. jaanuarist tsentraliseeriti kogu ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamisarvestus keskasutusse ning arvestust hakati pidama majandustarkvara SAP abil. Riigikontrolli korraldatud intervjuude tulemusena selgus, et üleminek toimus kiirustades, vajaka jäi SAPi koolitusest ning ülemineku ettevalmistamise ajast.
- Sarnaselt eelmise aastaga leidis Riigikontroll ka auditeeritud aastal puudusi Maanteeameti riigilõivutoimingute infosüsteemis. Samuti venib teehoiu infosüsteemi kasutuselevõtt, mistõttu tuleb raamatupidajail teha lisatööd teehoiutööde detailsete ostuarvete käsitsi sisestamisel raamatupidamisprogrammi. Teehoiu infosüsteemi kasutuselevõtt automatiseeriks selle protsessi.
- Auditeeritud olulisemad majandustehingud on sooritatud kooskõlas riigieelarve seaduse ning 2010. aasta riigieelarve seaduse ja selle muutmise seadusega.
- Auditeeritud ulatuses oli ministeeriumi investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha kasutatud sihipäraselt, välja arvatud täheldatud puuduste korral: sarnaselt varasemate aastatega esines puudusi teedele tehtud kulutustes, sh kasutati majandamiskuludeks eraldatud raha investeeringuteks ja vastupidi. Samuti leiti puudusi majandustegevusest laekunud tulude planeerimisel ja kasutamisel.
- Immateriaalsete ja materiaalsete varade soetamisel, kasutamisel ning võõrandamisel on ministeerium ja valitsemisala asutused üldjuhul käitunud heaperemehelikult ja kehtivate reeglite kohaselt. Puudusi esines vaid üksikutel juhtudel riigihangete seaduse järgimisel autokütuse soetamisel.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Minister nõustus pea kõigi Riigikontrolli soovitustega. Soovitusega täiendada Maanteeameti sisekontrolli hankalepingute täitmise üle ei olnud minister nõus, leides, et sisekontrollisüsteem on piisav.

Sisukord

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus	4
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige	4
Seiskunud ehitusele tehtud maksed on bilansis varana arvel	4
Teehoiu infosüsteemi kasutuselevõtt venib	5
Maanteeameti riigilõivutoimingute infosüsteemis oli puudusi	6
Raamatupidamise korraldus valitsemisalas on muutunud	7
Ministeeriumi tehingute seaduslikkus	8
Ministeerium on järginud riigieelarve seadust	8
Ministeeriumile eraldatud raha sihipärane kasutamine on paranenud	8
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala investeeringute planeerimises ja kasutamises esineb puudusi	9
Varade soetamise ja kasutamise korraldus on hea	10
Vabariigi Valitsuse otsused äriühingute aktsiakapitali suurendamise kohta tehti tagantjärele	10
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning valitsemisala asutused olid rikkunud riigihangete seadust	10
Maanteeameti ida regioonis on keelatud alluvussuhtest tulenev risk jätkuvalt maandamata	11
Varasemate soovitude rakendamine	12
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole kõiki möödunud aastal tehtud soovitusi järginud	12
Riigikontrolli soovitused ning majandus- ja kommunikatsiooniministri vastused	13
Ülevaade ministeeriumist	15
Auditi iseloomustus	15
Riigikontrolli varasemaid auditeid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi raamatupidamise valdkonnas	18
Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid	19

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus

Aruande õigsus

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige

1. Ministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab ministeeriumi 2010. aasta tulemiks 417 miljonit krooni ja varade mahuks 31.12.2010. aasta seisuga 54,4 miljardit krooni, kajastab olulises osas õigesti ja õiglaselt, kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga ministeeriumi finantsseisundit ning lõppenud aruandeperioodi majandustulemust ja rahavoogusid.

2. Punktides 3–14 on raamatupidamise, finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi toimimise kohta esitatud tähelepanekud, mis ei mõjutanud Riigikontrolli arvamust, kuid täheldatud puudused võivad põhjustada olulisi vigu raamatupidamise aastaaruandes, kui arvestuse korraldust ei parandata.

Seiskunud ehitusele tehtud maksed on bilansis varana arvel

Jäämurdja ehitus seisab alates 2008. aastast

3. Veeteede Amet alustas 2007. aastal jäämurdja projekteerimist. Projekteerimiseks tehti riigihange ja projekti esialgne maksumus on 92,3 miljonit krooni, millest on tasutud 31.12.2010. a seisuga 25,7 miljonit krooni. Maksutud summad on raamatupidamises kajastatud osaliselt lõpetamata ehitusena ja osaliselt ettemaksena põhivara eest. Jäämurdja enda ehitamine läheb hinnanguliselt maksma 1 miljard krooni. Riigikogu lõpetas negatiivse lisaeelarve vastuvõtmisega 2008. aastal laeva ehituse rahastamise, mistõttu peatati ka laeva projekteerimine. Veeteede Amet saavutas läbirääkimiste tulemusena kokkuleppe lepingu peatamiseks 35 kuuks, mis vormistati kirjalikult 11.03.2009 ja mille tähtaeg on praeguseks saabunud. Lepingu peatumise tõttu (tulenevalt rahastamisotsuse puudumisest) ei alustanud Veeteede Amet ka ehitushanke korraldamist. Praegu on jäämurdja ehitus projekteerimise faasis ja edasiminekut pole juba kaks aastat olnud. Leping on lõppenud ning juba tasutud raha tagasi ei maksta.

4. Jäämurdja ehitamise kohta ei ole praegu otsust tehtud. Majandus- ja kommunikatsiooniminister eraldas 07.01.2011. a käskkirja nr 11-0015 alusel (Veeteede Ameti eelarve kinnitamine) 2,22 miljonit eurot (34,7 miljonit krooni) jäämurdja projekteerimise jätkamiseks. Veeteede Ameti selgitustel ei ole see summa jätkamiseks piisav, sest samal ajal projekteerimisega peaksid algama ka ehitustööd ning projekte kohandatakse ehituse kulgemisel ja eriosade projektid tehakse ehitustöödega rööbiti.

Vara on raamatupidamiskohustulase poolt kontrollitav ressurss (asi või õigus), mis

- on tekkinud minevikus toimunud sündmuste tagajärjel; ja
- tõenäoliselt osaleb tulevikus majandusliku kasu tekitamisel või neile seatud eesmärkide täitmisel.

5. Kuna jäämurdja rahastamisotsust pole tehtud ning projekteerimise jätkamine pole kindel, ei vasta tehtud investeering enam **vara** kriteeriumile ning tuleb bilansist välja kanda. Varaobjekti kajastatakse bilansis ainult juhul, kui on tõenäoline, et see osaleb tulevikus majandusliku kasu tekitamisel või muude seatud eesmärkide täitmisel. Juhul kui objekt võib osaleda majandusliku kasu tekitamisel või muude eesmärkide täitmisel, kuid selleks puudub piisav kindlus, kajastatakse seda bilansiväliselt kui potentsiaalset vara.

6. Riigikontrolli soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile: kanda lõpetamata ehituseks ja projekteerimiseks tehtud ettemaksed bilansist välja.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Veeteede Ameti ja firma Aker Arctic Technology Inc vahel sõlmitud jäämurdja projekteerimise ja ehitamise leping kehtib kuni 28.12.2012. a. Vastavalt kokkuleppele peab Veeteede Amet 30.09.2011 teatama ehitajale lepingu jätkamisest või lõpetamisest. Jäämurdja ehituse rahastamise otsus on arutamisel järgneva aasta eelarve menetlemisel. 2011. aasta aruande koostamisel hinnatakse tehtud ettemaksed ja lõpetamata ehituse summad, lähtudes selleks ajaks selgunud rahastamise otsustest. Vastavalt sellele tehakse bilansist väljakandmise otsus.

Teehoiu infosüsteemi pole kasutusele võetud

Teehoiu infosüsteemi kasutuselevõtt venib

7. 2007. aasta septembris korraldas Maanteeamet avatud hankemenetluse teehoiu infosüsteemi tarkvara loomiseks. Hankelepingu objektiks oli teehoiu infosüsteemi tarkvara loomine, mis hõlmas muu hulgas teehoiu infosüsteemi tarkvara väljatöötamist, katsetamist ja juurutamist. Riigikontrollile teadaolevalt sai tarkvara ka valmis, kuid kasutusele seda ei võetud. 2010. aasta septembris korraldati lihtmenetlus teehoiu infosüsteemi tarkvara arenduse lisatööde tegemiseks. Leping sõlmiti 22.09.2010, tööde teostamise tähtaeg oli 14.02.2011.

8. Infosüsteemi tööd võeti vastu 30.03.2011, kuid Riigikontrollile antud selgituste kohaselt on süsteemi vaja veel katsetada. Aruande koostamise ajal pole testimist veel alustatud, seda takistab eesti.ee keskkonna uuendamine Riigi Infosüsteemi Ametis (endine Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus). Lepingus on kokku lepitud, et vajalikke parandusi tehakse aasta jooksul garantiitööde raames. Maanteeameti juhtkond otsustas lükata süsteemi kasutuselevõtu 2012. aastasse. Riigikontrolli arvamusel võib tarkvara kavandatust hilisem kasutuselevõtt põhjustada Maanteeametile lisakulusid, sest garantiitööde tegemise aeg jääb lühikeseks, s.o kolm kuud.

9. Ministri 17.05.2011. a käskkirjaga kinnitatud ja 2011. majandusaastal kehtima hakanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirja järgi võtab Maanteeamet kasutusele teehoiu infosüsteemi TIS, mis sisaldab teehoiutööde lepinguid ning tööde üleandmise-vastuvõtmise akte. Tööde üleandmise-vastuvõtmise aktide info on plaanitud liidestada automaatselt SAPiga, et võtta need aktid aluseks teehoiuga seotud ostude kajastamisel ja ostuarvete kontrollimisel. Sisuliselt tähendab kasutuselevõtu edasilükkamine lisatööd raamatupidajatele, kes peavad teehoiutööde detailsed ostuarved käsitsi raamatupidamisprogrammi sisestama, ning see

omakorda suurendab vigade tekkimise ohtu. TIS võimaldaks neid andmeid automaatselt raamatupidamisprogrammi importida.

Maanteeameti riigilõivutoimingute infosüsteemis oli puudusi

Infosüsteem ARIS vajab täiendamist

10. Sarnaselt eelmise aastaga leidis Riigikontroll riigilõivutoimingute infosüsteemis puudusi:

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2009. aasta majandusaasta aruande auditi käigus selgus, et infosüsteem ARIS1 ei võimaldanud teha väljavõtet toimingutest lõivude laekumise perioodi aluseks võttes ega päringut toimingutega sidumata lõivude kohta. Seetõttu ei olnud võimalik selgitada riigikassa lõivutulude arvelduskontole laekunud summa ja infosüsteemi ARIS andmete vastavust. Oma vastuskirjas lubas majandus- ja kommunikatsiooniminister, et uue infosüsteemi ARIS2 arendamisel arvestatakse tehtud soovitusega. 2010. aastal riigilõivu kontrollitoiminguid tehes selgus, et sellist arendust ei ole tehtud.

Riigikontroll on arvamusel, et Maanteeameti finantsosakond peab lisaks saldovõrdlustele võrdlema pangakontole laekunud lõivude andmeid ARIS2 infosüsteemis sisalduvate andmetega laekunud lõivude ja toimingute kohta ning selgitama erinevused. Kui ARIS2 infosüsteem selle võrdluse tegemist ei toeta, siis tuleb süsteemi täiendada.

- Samuti selgus auditi käigus, et kuigi sularahakassa sissetulekuorderid registreeritakse infosüsteemis ARIS2, ei ole süsteemist võimalik teha orderite koondväljavõtet. Selle tõttu tehakse igast sissetulekuorderist väljatrükk, millel olev info kantakse ükshaaval kassaraamatusse, mida peetakse käsitsi. Arvestades sularahatehingute hulka (hinnanguliselt 1000 tehingut aastas), oleks ressursisäästlikum, kui ARIS2 võimaldaks teha kassaorderite koondväljavõtet, mille alusel teha igapäevased kanded kassaraamatusse. Selline töökorraldus vähendab Riigikontrolli hinnangul ka riski, et kõik sissetulekuorderid või nendel kajastatud andmed ei ole kassaraamatus korrektselt kajastatud.
- ARIS2 rakendumisega muutus raamatupidamiseks vajalike andmete kajastamine infosüsteemis. Kui ARIS1 infosüsteemis parandati laekunud lõivule süsteemi poolt automaatselt genereeritud tehingupartneri kood vajaduse korral õigeks (nt kui asutuse eest oli tasunud eraisik, siis tuli eraisiku kood asendada asutuse koodiga), siis ARIS2-sse enam parandusi tehtud ei ole. Tehingupartneri koodi parandus tehakse ainult raamatupidamisprogrammis SAP.

Riigikontroll on seisukohal, et tehingupartneri kood tuleb parandada jätkuvalt infosüsteemis ARIS2, mis on analüütilise registrina lõivude raamatupidamises kajastamise aluseks. Jättes ARIS2-s tehingupartneri koodi parandamata, ei ole analüütilise registri andmed raamatupidamisandmetega võrreldavad. Riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt peab lõivude üle arvestuse pidamiseks loodud spetsiaalne infosüsteem toetama tehingupartnerite koodide õiget kasutamist.

11. Riigikontrolli soovitused majandus- ja kommunikatsiooniministrile:

- Arendada Maanteeameti liiklusregistri infosüsteemi ARIS2 selliselt, et infosüsteemi andmeid laekunud lõivude kohta oleks võimalik võrrelda riigikassa andmetega.
- Arendada Maanteeameti liiklusregistri infosüsteemi ARIS2 selliselt, et see võimaldaks andmebaasist teha sularahakassa sissetulekuorderite koondväljavõtte, mis oleks kassa sissetulekute arvestamise aluseks.
- Jätkata infosüsteemis ARIS2 tehingupartneri koodi parandamist, et tagada lõivude arvestuse läbipaistvus ning säilitada ARIS2 ja raamatupidamisandmete võrreldavus.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: ARIS2 infosüsteemi arenduse analüüsiga alustatakse 2011. a sügisel ning arendus, mis tagaks laekunud riigilõivude võrreldavuse riigikassa andmetega, on kavas 2011. aasta arendusplaanis. Sularahakassa arendus ARIS2 infosüsteemis on töösse võetud. Maksja andmete ja tehingupartneri koodi muutmine on ARIS2 infosüsteemis olnud algusest peale võimalik. Maanteeameti juhitakse liiklusregistribüroode töötajate tähelepanu maksja tehingupartneri koodi parandamise vajalikkusele ARIS2 infosüsteemis.

Raamatupidamise korraldus valitsemisalas on muutunud

12. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas toimus raamatupidamise korralduses aastatel 2009–2010 mitmed olulisi muudatusi. 2010. aasta algusest ühendati seoses asutuste liitmisega Maanteeameti ja endise Autoregistrikeskuse (ARK) raamatupidamine. 2010. aasta 1. juulist tsentraliseeriti Maanteeameti ja regionaalsete maanteeametite personali- ja palgaarvestus ning Maanteeameti finantsarvestus. Uue majandustarkvarana võeti kasutusele SAP. 2011. aasta 1. jaanuarist tsentraliseeriti kogu ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamisarvestus keskasutusse ning arvestust hakati pidama SAP majandustarkvara abil. Samast kuupäevast korraldati ümber ja ühendati Maanteeamet ning Maanteeameti kohalikud asutused üheks asutuseks, s.t regionaalsed maanteeametid muutusid Maanteeameti struktuuriüksusteks.

13. Riigikontroll leidis eelmisel aastal ARKi ja Maanteeameti ühendamise protsessis mitmeid puudusi, mis tulenesid kiirustamisest ja läbimõtlematusest. Riigikontroll soovitas puuduste taas esinemise vältimiseks koostada detailne tegevuskava ning analüüsida võimalikke probleemkohti. Vaatamata sellele leidis Riigikontroll ka seekord raamatupidamise korraldust auditeerides mitmeid sarnaseid puudusi. Näited:

- Enne personali- ja palgaarvestuse tsentraliseerimist ei tehtud tsentraliseeritavates üksustes saadaolevate puhkuste inventuure, mistõttu võivad tekkida vead puhkuse arvestuses.
- Maanteeameti siseaudiitoritel esines probleeme audititoimingute tegemisel 2010. aasta tööjõukulude kohta info ja Maanteeameti töötajatelt selgituste saamisel. Üheks põhjuseks oli asjaolu, et

Raamatupidamise tsentraliseerimine

2010. aasta tööjõukulude arvestusega tegelenud, kuid 2010. aasta lõpus lahkunud töötajatelt ei võetud asjaajamist korrektselt vastu (raamatupidamise algdokumendid, SAP programmis tehtud parandamiskannete selgitused jm). Teiseks põhjuseks saab pidada asjaolu, et Maanteeameti töötajaid ei koolitatud piisavalt SAP programmi kasutamiseks, mistõttu ei osanud töötajad alati teha SAP programmist vajalikke päringuid ning programmi andmeid audiitoritele selgitada.

14. Riigikontroll korraldas intervjuud, et selgitada tsentraliseerimisega seotud asjaolusid. Intervjuude tulemusena võib väita, et tsentraliseerimise korralduse peamiseks puuduseks on asjaolu, et üleminek toimus kiirustades: vajaka jäi SAP programmi koolitusest ning ajast, et edaspidine arvestuse korraldus (ja SAP programmi ülesehituse loogika) üksikasjalikult läbi mõelda oma valitsemisala spetsiifikat silmas pidades.

Ministeeriumi tehingute seaduslikkus

Tehingute seaduslikkus

Ministeerium on järginud riigieelarve seadust

15. **Ministeeriumi valitsemisala 2010. aasta eelarvekulud olid 10,6 miljardit krooni. Riigikontrolli arvamusel on ministeeriumi olulisemad majandustehingud sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2010. aasta riigieelarve seadusest ja selle muutmise seadusest.**

16. Punktides 17–35 on tehingute seaduslikkuse kohta esitatud tähelepanekud, mis ei mõjutanud Riigikontrolli arvamust, kuid viitavad puudustele sisekontrollisüsteemis või finantsjuhtimises.

Eelarve kasutamine

Ministeeriumile eraldatud raha sihipärane kasutamine on paranenud

17. Riigikontroll auditeeris, kas ministeeriumi töökorraldus ning sisekontrollisüsteem loovad piisava aluse investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha sihipäraseks kasutamiseks, ning kontrollis pisteliselt süsteemi toimivust.

18. Ministeeriumi valitsemisala 2010. aasta investeeringud olid 2,3 miljardit krooni ning investeeringud on auditeeritud ulatuses tehtud üldjuhul sihipäraselt. Lõuna Regionaalses Maanteeametis esines puudusi investeeringute planeerimisel ning amet oli teinud investeeringuid majandamiskulude arvelt.

19. Ministeeriumi valitsemisala 2010. aasta tööjõukulud olid 464 miljonit krooni ning tööjõukulud on auditeeritud ulatuses tehtud sihipäraselt, kulutused on tehtud lubatud allikatest kavandatud mahus (v.a Maanteeamet ja regionaalsed maanteeametid, kes plaanisid majandustegevusest laekuvat 9,4 miljoni kroonist tulu kasutada personalikuludeks, kuid kavandatust suurem laekumine võimaldas teha personalikulusid 29 miljoni krooni ulatuses).

20. Riigikontroll on arvamusel, et majandustegevusest laekuvate tulude järjepidev alaplaneerimine viitab puudjääkidele eelarvestamises. Lisaks leiab Riigikontroll, et tööjõukulude tegemine lisaks eelarves planeeritule majandustegevuse tuludest muudab eelarve kasutuse läbipaistmatuks ning

kõik töötajatele makstavad tasud tuleb edaspidi planeerida eelarvesse personalikuluna.

21. Riigikontrolli soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile: korraldada Maanteeametis majandamistegevusest saadud tulude kasutamise korra väljatöötamine ning tagada eelarve võimalikult täpne planeerimine.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Nõustatakse Riigikontrolli soovitusega, et tagada eelarve võimalikult täpse planeerimine.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala investeeringute planeerimises ja kasutamises esineb puudusi

Investeeringute tegemine

22. E-riigikassa andmetel oli valitsemisala 2010. aasta investeeringute eelarve (artikkel 15) koos eelmisest aastast üle tulnud rahaga kokku 3,6 miljardit ja kassakulud 2,3 miljardit krooni. Sarnaselt varasemate aastatega leidis Riigikontroll auditi tulemusena, et ministeerium oli 2010. aasta eelarvesse planeerinud rohkem raha, kui ta suutis ära kasutada. Investeeringute eelarve täideti vaid 65% ulatuses. Seejuures ei olnud kolme objekti puhul eelarves planeeritud 217,3 miljonist kroonist tehtud ühtki väljamakset.

23. Nii Riigikontrolli kui ka Maanteeameti siseaudiitorid leidsid auditi tulemusena, et majandamiskuludeks ette nähtud rahast tasuti investeeringute eest kokku ca 7 miljonit krooni. Suurim eksimus seisnes teede hoolduskuludeks (eelarves majandamiskulu) eraldatud raha jaotamisel teede säilitusremondiks ja ehituseks (eelarves investeeringud). Esines ka vastupidiseid tehinguid, kuid tunduvalt väiksemas summas, kokku ca 0,5 miljoni eest. Selliseid tähelepanekuid tehti Lõuna Regionaalses Maanteeametis ja Veeteede Ametis. Samasisulisi tähelepanekuid on audiitorid teinud juba mitmel aastal. Peamiseks probleemiks on asjaolu, et eelarvet planeerivad ja kulusid teevad erinevad inimesed, ning eelarve (seaduse) muutmise protsess on jäik.

24. Riigikontroll leiab, et selline käitumine ei ole kooskõlas riigieelarve seadusega, kus on sätestatud ministeeriumi valitsemisala eelarve kavandi koostamise põhimõtted. Iga-aastases riigieelarve seaduses on öeldud, et materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamise ning renoveerimise kulude objektilise liigendamise kinnitab Vabariigi Valitsus. Riigieelarve seaduse kohaselt võib riigieelarves määratud kulude otstarvet muuta vaid riigieelarve muutmise teel. See võimalus oli olemas ka 2010. aastal, kui seadust muudeti.

25. Riigikontrolli soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile: tagada, et eelarve koostamisel hinnatakse kavandatavate kulude majanduslikku sisu. Kui aasta jooksul ilmneb vajadus teha kulusid kavandatust erinevalt, siis taotleda eelarve muutmist.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Nõustatakse Riigikontrolli soovitusega, et tagada eelarve võimalikult täpse planeerimine ning vajadusel eelarve muutmise taotlemine.

Varade soetamine ja kasutamine

Varade soetamise ja kasutamise korraldus on hea

26. Riigikontroll osales valikuliselt ministeeriumi korraldatud inventuurides, tutvus inventuure reguleerivate kordadega ja 2010. aasta lõpus korraldatud inventuuride dokumentatsiooniga. Samuti kontrollisid audiitorid varade soetamist ja võõrandamist ning vaatasid üle kehtivad üürilepingud. Selle põhjal leiab Riigikontroll, et vaatamata üksikutele puudusele on varade soetamise ja kasutamise korraldus heal tasemel.

Äriühingute aktsiakapitali muutmine

Vabariigi Valitsuse otsused äriühingute aktsiakapitali suurendamise kohta tehti tagantjärele

27. Sarnaselt eelmise aastaga selgus Riigikontrolli auditi käigus, et Vabariigi Valitsuse otsused äriühingute aktsiakapitali suurendamise ja varade üleandmise kohta on tehtud tegelikust tehingute toimumise ajast tunduvalt hiljem. Vabariigi Valitsuse otsused ASidele Saaremaa Teed, Virumaa Teed ja Võrumaa Teed varade üleandmise kohta tehti 2010. aastal, samas kui varad olid äriühingutele üle antud juba 2008. aastal. Sellega on vara valitseja ületanud oma volitusi, kuna volituse mitterahalise sissemakse tegemiseks peab andma riigivaraseaduse kohaselt Vabariigi Valitsus. Kirjeldatud juhtudel olid Vabariigi Valitsuse otsused tehtud tagantjärele.

Riigihangete korraldamine

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning valitsemisala asutused olid rikkunud riigihangete seadust

28. Riigikontroll auditeeris ministeeriumi soetusi, sealhulgas riigihangete seaduse järgimist ministeeriumis ja valitsemisala asutustes. Audiitorid tegid järgmised tähelepanekud:

- Kontrollides sõlmitud hankelepinguid ja tehtud makseid Maanteeametis ja regionaalsetes maanteeametites, selgus, et Maanteeameti riigihangete talitus ei jälgi lepingute rahalist täitmist. Samuti ei saanud audiitorid auditi käigus piisavalt selgitusi, kuidas toimub üldine järelevalve lepingute ja maksete vastavuse üle. Riigikontrolli arvamusel viitab see sisekontrollisüsteemi nõrkusele.
- 2010. aastal on ministeerium ja selle allasutused soetanud kütust erinevatelt ettevõtetelt kokku 11,2 miljoni krooni eest. Seejuures on ministeerium 2009. aastal osalenud ühishankel ning nii Lõuna, Lääne kui ka Põhja Regionaalne Maanteeamet on aastatel 2008–2009 korraldanud riigihanke autokütuse ostmiseks. Nende hangete alusel on tasutud autokütuse eest 3,7 miljonit krooni. Samas selgus, et 2010. aastal on ministeerium ostnud vaid kolmandiku soetatud kütusest hanke võitnud pakkujalt.

Seega on ministeerium ja allasutused (v.a eespool nimetatud regioonid) 2010. aastal soetanud autokütust ilma avatud hankemenetlust korraldamata kokku 7,5 miljoni krooni eest. Suurimad autokütuse ostjad on Veeteede Amet, Maanteeamet ja Maanteeameti ida regioon (endise nimega Ida Regionaalne Maanteeamet).

Riigikontrolli hinnangul on rikutud riigihangete seadust, samuti ei pruugi olla tagatud soodsaim hind.

29. Riigikontrolli soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile:

- Täiendada Maanteeameti sisekontrollisüsteemi selliselt, et ka hangete talituses jälgitaks infot hankelepingute täitmise kohta.
- Korraldada valitsemisalaülene avalik hankemenetlus autokütuse ostmiseks.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Maanteeameti selgituste alusel ei peeta vajalikuks panna riigihangete talitusele hankelepingute täitmise kontrollimise kohustust.

Maanteeameti on igas sõlmitud hankelepingus määratud konkreetne hankelepingu täitmise eest vastutav isik (projektijuht, tellija esindaja). Seega väljamaksete ja lepingute täitmise kontrollimine on isikuliselt igas hankelepingus määratletud. Samuti on sõlmitud hankelepingute ja maksete vastavuse kontrollimine piisavalt reguleeritud Maanteeameti asjaajamiskorras, millega on tagatud maksete teostamine vastavalt sõlmitud hankelepingutele.

Lisaks teostab kontrolli struktuurivahenditest finantseeritavate hankelepingute täitmise ja maksete teostamise üle Maanteeameti struktuurivahendite osakond.

Vastavalt Maanteeameti põhimäärusele ja õigusosakonna põhimäärusele ei ole hankelepingute täitmise kontrollimine riigihangete talituse ülesanne. Riigihangete talituse ülesanne on riigihangete läbiviimine ja hankelepingute sõlmimine. Vastavalt riigihangete seadusele lõppeb hankemenetlus peale hankelepingu sõlmimist.

Maanteeameti on läbi viidud kogu ameti regioonide vajadusi hõlmava avatud autokütuse ostmise hanke. Otsused on vormistamisel ning lepingud sõlmitakse lähiajal. Hankelepingu perioodiks on 3 aastat.

Ministeeriumis kaalutakse kogu haldusala vajadusi hõlmava autokütuse ostmise avaliku hanke läbiviimise võimalusi.

Maanteeameti ida regioonis on keelatud alluvussuhtest tulenev risk jätkuvalt maandamata

Keelatud alluvussuhe

30. Riigikontroll leidis audititoimingute käigus, et Maanteeameti ida regiooni direktor ja eelarveosakonna juhataja on abikaasad. Vaatamata sellele, et 01.04.2011 kinnitatud ametijuhendi järgi allub eelarveosakonna juhataja direktori asetäitjale ehituse alal, puudub Riigikontrollil kindlus, kas alluvussuhe reaalselt toimib. Näiteks viseerivad nii direktor kui ka eelarveosakonna juhataja ostuarveid ning viimane teostab makse riigikassa vahendusel. Riigikontrolli hinnangul viitab eelkirjeldatud asjaolu, et asutuse raha kasutuse üle otsustavad omavahel lähihõimluses olevad isikud, tõsistele puudustele sisekontrollisüsteemis.

31. Riigikontroll on samade inimeste alluvussuhtele tähelepanu juhtinud ka varasemas auditis (tookord Viru Teedevalitsuse nimelises asutuses): 26.04.2006 valminud kontrolliaruandes 2005. aasta kohta „Maanteeameti, Põhja Regionaalse Maanteeameti ja Viru Teedevalitsuse raamatupidamise korraldus ning tehingute seaduslikkus“. Viru Teedevalitsuses võeti

Riigikontrolli märkust kohe arvesse ja asutuses viidi ellu struktuurimuudatused, millega lõpetati töölepinguseadusega keelatud alluvussuhe alates 01.02.2006. a.

32. Lähihõimlaste alluvussuhe taastus Ida Teedekeskuse moodustamisega 2009. aasta jaanuaris, kui direktoriks ja arenguosakonna juhatajaks määrati needsamad abikaasad. 06.01.2009 kinnitatud ametijuhendi järgi allus arenguosakonna juhataja direktori asetäitjale. Alates 01.07.2009. a korraldati Ida Teedekeskus ümber Ida Regionaalseks Maanteeametiks, kuid direktor ja arenguosakonna juhataja jäid samaks.

33. **Riigikontrolli soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile:** likvideerida olukord, kus asutuse raha kasutuse üle otsustavad omavahel lähihõimluses olevad isikud.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Maanteeameti ida regioonis kehtivaid alluvussuhteid kontrollitakse täiendavalt seoses Maanteeameti regioonide muutumisega ameti struktuuriüksusteks alates 01.01.2011. a.

Varasemate soovituste rakendamine

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole kõiki möödunud aastal tehtud soovitusi järginud

Riigikontrolli 2010. aastal tehtud soovituste elluviimine

34. Vaatamata sellele et majandus- ja kommunikatsiooniminister nõustus enamiku Riigikontrolli eelmise aasta soovitustega, on mitmed olulised probleemid aasta möödudes endiselt lahendamata.

35. Sellest lähtuvalt on Riigikontroll käesolevas aruandes välja toonud järgmised korduvad probleemid: riigilõivusüsteemi täiendamise vajadus, majandustegevusest laekuvate tulude ja investeeringute planeerimine ning kasutamine, kütusehanke tegemata jätmine.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu
Finantsauditi osakonna peakontrolör

Riigikontrolli soovitused ning majandus- ja kommunikatsiooniministri vastused

Riigikontroll andis auditi põhjal Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile mitmeid soovitusi. Minister saatis 15. juuli 2011 oma vastuse Riigikontrolli soovitustele.

Üldised kommentaarid auditiaruande kohta

Täname Riigikontrolli auditi meeskonda põhjaliku ja asjatundliku auditi läbiviimise ning tehtud järelduste ja antud soovituste eest.

Riigikontrolli soovitused	Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastused
Jäämurdja ehitus 6. Soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile: kanda lõpetamata ehituseks ja projekteerimiseks tehtud ettemaksed bilansist välja. (p-d 3–5)	Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Veeteede Ameti ja firma Aker Arctic Tecnology Inc vahel sõlmitud jäämurdja projekteerimise ja ehitamise leping kehtib kuni 28.12.2012. a. Vastavalt kokkuleppele peab Veeteede Amet 30.09.2011 teatama ehitajale lepingu jätkamisest või lõpetamisest. Jäämurdja ehituse rahastamise otsus on arutamisel järgneva aasta eelarve menetlemisel. 2011. aasta aruande koostamisel hinnatakse tehtud ettemaksed ja lõpetamata ehituse summad, lähtudes selleks ajaks selgunud rahastamise otsustest. Vastavalt sellele tehakse bilansist väljakandmise otsus.
Maanteeameti riigilõivutoimingute infosüsteemi täiendamine 11. Soovitused majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile: - Arendada Maanteeameti liiklusregistri infosüsteemi ARIS2 selliselt, et infosüsteemi andmeid laekunud lõivude kohta oleks võimalik võrrelda riigikassa andmetega. - Arendada Maanteeameti liiklusregistri infosüsteemi ARIS2 selliselt, et see võimaldaks andmebaasist teha sularahakassa sissetulekuorderite koondväljavõtte, mis oleks kassa sissetulekute arvestamise aluseks. - Jätkata infosüsteemis ARIS2 tehingupartneri koodi parandamist, et tagada lõivude arvestuse läbipaistvus ning säilitada ARIS2 ja raamatupidamisandmete võrreldavus. (p 10)	Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: ARIS2 infosüsteemi arenduse analüüsiga alustatakse 2011. a sügisel ning arendus, mis tagaks laekunud riigilõivude võrreldavuse riigikassa andmetega, on kavas 2011. aasta arendusplaanis. Sularahakassa arendus ARIS2 infosüsteemis on töösse võetud. Maksja andmete ja tehingupartneri koodi muutmine on ARIS2 infosüsteemis olnud algusest peale võimalik. Maanteeametis juhitakse liiklusregistribüroode töötajate tähelepanu maksja tehingupartneri koodi parandamise vajalikkusele ARIS2 infosüsteemis.
Riigieelarve seaduse järgimine 21. Soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile: korraldada Maanteeametis majandamistegevusest saadud tulude kasutamise korra väljatöötamine ning tagada eelarve võimalikult täpne planeerimine. (p-d 17–20)	Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Nõustatakse Riigikontrolli soovitusiga, et tagada eelarve võimalikult täpse planeerimine.
Investeeringute planeerimine ja kasutamine 25. Soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile: tagada, et eelarve koostamisel hinnatakse kavandatavate kulude majanduslikku sisu. Kui aasta jooksul ilmneb vajadus teha kulusid kavandatust erinevalt, siis taotleda eelarve muutmist. (p-d 22–24)	Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Nõustatakse Riigikontrolli soovitusiga, et tagada eelarve võimalikult täpse planeerimine ning vajadusel eelarve muutmise taotlemine.
Riigihangete seaduse järgimine 29. Soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile:	Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Maanteeameti selgituste alusel ei peeta vajalikuks panna riigihangete talitusele hankelepingute

Riigikontrolli soovitus	Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastused
■ Täiendada Maanteeameti sisekontrollisüsteemi selliselt, et ka hangete talituses jälgitaks infot hankelepingute täitmise kohta. ■ Korraldada valitsemisalaülene avalik hankemenetlus autokütuse ostmiseks. (p 28)	täitmise kontrollimise kohustust. Maanteeameti on igas sõlmitud hankelepingus määratud konkreetne hankelepingu täitmise eest vastutav isik (projektijuht, tellija esindaja). Seega väljamaksete ja lepingute täitmise kontrollimine on isikuliselt igas hankelepingus määratletud. Samuti on sõlmitud hankelepingute ja maksete vastavuse kontrollimine piisavalt reguleeritud Maanteeameti asjaajamiskorras, millega on tagatud maksete teostamine vastavalt sõlmitud hankelepingutele. Lisaks teostab kontrolli struktuurivahenditest finantseeritavate hankelepingute täitmise ja maksete teostamise üle Maanteeameti struktuurivahendite osakond. Vastavalt Maanteeameti põhimäärusele ja õigusosakonna põhimäärusele ei ole hankelepingute täitmise kontrollimine riigihangete talituse ülesanne. Riigihangete talituse ülesanne on riigihangete läbiviimine ja hankelepingute sõlmimine. Vastavalt riigihangete seadusele lõppeb hankemenetlus peale hankelepingu sõlmimist. Maanteeameti on läbi viidud kogu ameti regioonide vajadusi hõlmava avatud autokütuse ostmise hanke. Otsused on vormistamisel ning lepingud sõlmitakse lähiajal. Hankelepingu perioodiks on 3 aastat. Ministeeriumis kaalutakse kogu haldusala vajadusi hõlmava autokütuse ostmise avaliku hanke läbiviimise võimalusi.
Huvide konflikti vältimine 33. Soovitus majandus- ja kommunikatsiooni-ministrile: likvideerida olukord, kus asutuse raha kasutuse üle otsustavad omavahel lähihõimluses olevad isikud. (p-d 30–32)	Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus: Maanteeameti ida regioonis kehtivaid alluvussuhteid kontrollitakse täiendavalt seoses Maanteeameti regioonide muutumisega ameti struktuuriüksusteks alates 01.01.2011. a.

Ülevaade ministeeriumist

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi ka ministeerium või MKM) on valitsusasutus, kes täidab seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse poolt seaduse alusel antud ülesandeid oma valitsemisalas. Ministeerium on aruandekohustuslik Vabariigi Valitsuse ees, kes suunab ja koordineerib tema tegevust ning teeb tema üle teenistuslikku järelevalvet.

Ministeeriumi valitsemisalas on riigi majanduspoliitika ja majanduse arengukavade väljatöötamine ning elluviimine tööstuse, kaubanduse, energeetika, elamumajanduse, ehituse, transpordi (sealhulgas transpordi infrastruktuur, veondus, transiit, logistika ja ühistransport), liikluskorralduse (sealhulgas liiklus raudteel, maanteedel ja tänavatel, vee- ja õhuteedel), liiklusohutuse suurendamise ja liiklusvahendite keskkonnakahjulikkuse vähendamise, informaatika, telekommunikatsiooni, postside ja turismi valdkonnas; riigi infosüsteemide arendamise koordineerimine; tehnoloogiline arendustegevus ja innovatsioon; metroloogia, standardimise, sertifitseerimise, akrediteerimise, tegevuslubade, registrite, tööstusomandi kaitse, konkurentsijärelevalve, tarbijakaitse, ekspordiarengu ja kaubanduse kaitsemeetmete korraldamine; ettevõtluse regionaalse arengu ja investeeringute küsimused, vedelkütuse miinimumvaru haldamine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Ministeeriumi ja valitsemisala asutusi juhib majandus- ja kommunikatsiooniminister. Struktuuriüksuste tööd juhib, ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste tegevust koordineerib oma pädevuse piires ja ministeeriumi asjaajamist korraldab kantsler. Kantsler juhtis arendusosakonna, personaliosakonna, rahandusosakonna ja kantslerile alluvate asekanclerite, nõunike ja struktuuriüksuste juhtide kaudu teiste osakondade (v.a siseauditi osakond, mis allub vahetult ministrile) tööd.

Ministeeriumi valitsemisalasse kuulub 1 riigiasutus, 8 ametit, 19 riigi äriühingut ja 3 riigi osalusega äriühingut, 7 sihtasutust ning ministeeriumi kaudu on riik 2 mittetulundusühingu liige.

Ministeeriumi finantsseisundi ja majandustegevuse tulemuste kajastamise eest vastutasid aruandeperioodil minister Juhan Parts ning kantsler Marika Priske. 2010. aasta majandusaasta aruande õigsust on oma allkirjaga kinnitanud minister Juhan Parts ja kantsler Marika Priske. Ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamise igapäevast korraldamist koordineeris ministeeriumi pearaamatupidaja Helma Bucht.

Tabel 1. Ministeeriumi valitsemisala olulisemad näitajad

	2006	2007	2008	2009	2010
Asutuste arv ministeeriumi valitsemisalas	20	20	17	14	14
Keskmine töötajate arv	1994	1966	1773	1442	1393
Eelarvemaht (mln kr)	6733	8648	8726	8764	10 593
Varade maht (mln kr)	42 780	45 616	48 971	49 782	54 428

Allikas: Rahandusministeeriumi saldoandmike süsteem ja Riigikassa andmebaas

Auditi iseloomustus

Auditi põhjus ja eesmärk

Riigikontroll peab riigieelarve seaduse kohaselt andma hinnangu riigi majandusaasta koondaruande õigsusele ja majandustehingute seaduslikkusele. Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll riigiraamatupidamiskohustuslaste raamatupidamise õigsust ja tehingute seaduslikkust.

Auditi eesmärgiks on avaldada arvamust Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ning tehingute seaduslikkuse kohta. Ministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne sisaldab varade ja kohustuste bilanssi 31.12.2010. aasta seisuga, tulemiaruanne, netovara muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet 31.12.2010 lõppenud majandusaasta kohta, aastaaruande koostamisel kasutatud oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid. Raamatupidamise aastaaruanne sisaldab täiendava aruandena riigieelarve täitmise aruannet ministeeriumi valitsemisala ulatuses.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse kohta arvamuse avaldamise käigus hindas Riigikontroll raamatupidamise aastaaruande vastavust Eesti raamatupidamise heale tavale. Hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele (Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsarvestuse standardid ja rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid) ning selle põhinõuded on kehtestatud Eesti raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ja riigi raamatupidamise üldekskirja nõuded.

Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamiseks auditeeris Riigikontroll, kas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning valitsemisala asutuste tehingud on olulises osas sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2010. aasta riigieelarve seadusest ja 2010. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusest. Selleks keskenduti riigieelarve täitmise sihipärasusele ja läbipaistvusele, kontrollides Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (valitsemisala) investeeringute ja tööjõukulude sihipärasest kasutamist, eelarvest kinnipidamist ning ettemaksete ja tehtud kulutuste põhjendatust.

Lisaks arvamuse avaldamisele riigieelarve seaduse täitmise kohta pööras Riigikontroll seaduslikkuse auditeerimisel tähelepanu ka riigihangete seaduse ja riigivaraseaduse peamiste printsiipide järgimisele. Selleks kontrolliti valikuliselt, kas piirmäära ületavate soetuste puhul on järgitud riigihangete seaduses ette nähtud menetluskorda ja kas väiksemate soetuste puhul on kinni peetud riigihangete põhiprintsiipidest, ning hinnati, kas varasid on kasutatud, säilitatud ja võõrandatud heaperemehelikult. Samuti kontrolliti asutuse tegevust reguleerivate muude õigusaktide olulisemate nõuete täitmist, üksikasjalik nimekiri kontrollitud õigusaktidest on esitatud aruande lisas.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega, mis käsitlevad nii finantsaruannete kui ka tehingute seaduslikkuse auditeerimist finantsaruannete auditi raames. Need standardid nõuavad, et audit kavandatakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi väärkajastamisi ja tehingud on olulises osas kooskõlas lisa B-osas nimetatud õigusaktidega. Auditi käigus koguti raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvandmete ja avalikustatud info ning tehingute seaduslikkuse kohta tõendusmaterjali. Asjakohaste audititoimingute kavandamiseks võttis Riigikontroll arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ning tehingute seaduslikkuse järgimiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, avaldamata arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Auditi käigus hinnati ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust, juhtkonna raamatupidamislike hinnangute põhjendatust ja raamatupidamise aastaaruande üldist esituslaadi. Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tegevusaruande kohta Riigikontroll arvamust ei avalda. Tegevusaruandes kontrolliti üle arvandmed, mis tulenevad otse raamatupidamise aastaaruandest.

Tähelepanekutena on aruandes esitatud leiud, mis summade ning nende ilmnemise asjaolude ebaolulisuse tõttu Riigikontrolli hinnangut raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta ei mõjutanud, kuid mis teistsuguste tingimuste korral võivad viia oluliste vigade tekkimiseni raamatupidamise aastaaruandes või tehingute seaduslikkuses.

Aruandes ei ole kajastatud auditeerimise käigus leitud vähem tähtsaid puudusi, mille mõju pole märkimisväärne. Selliste puuduste kõrvaldamise vajadusele on auditeeritu tähelepanu juhitud kas neile saadetud märgukirjas või auditi käigus.

Auditi käigus kasutas Riigikontroll ministeeriumi ja tema valitsemisala asutusi auditeerinud siseaudiitorite tööd ning tegi vajaduse korral täiendavaid kontrollitoiminguid nende kontrollitud tehinguklassides.

Ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvate äriühingute ja sihtasutuste majandusaasta aruandeid on auditeerinud vandeaudiitorid. Riigikontroll ei ole nendes üksustes täiendavaid kontrollitoiminguid teinud. Riigikontroll on võtnud ministeeriumi raamatupidamise aastaaruande arvamuse avaldamisel arvesse vandeaudiitorite järeldusotsustes avalikustatud.

Auditi lõpetamise aeg

Audititoimingud lõpetati 2011. aasta mais.

Auditi meeskond

Auditis osalesid finantsauditi osakonna auditijuht Krista Zibo, vanemaudiitor Gerli Eisberg, audiitorid Birgit Aasa, Kristi Kährin ja Gert Schultz.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee.

Auditiaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditiaruande kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 2-1.8/11/60032/20.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemaid auditeid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi raamatupidamise valdkonnas

28.07.2010 – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

24.08.2009 – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

07.07.2008 – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tegevus Ühtekuuluvusfondi projektide juhtimisel

26.6.2008 – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2007. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse audit riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

17.07.2007 – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2006. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse kontrollimine riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

10.07.2006 – Veeteede Ameti raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2005. aastal

31.05.2006 – Riigikontrolli arvamus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2005. aasta majandusaasta aruande ja tehingute seaduslikkuse kohta

26.04.2006 – Maanteeameti, Põhja Regionaalse Maanteeameti ja Viru Teedevalitsuse raamatupidamise korraldus ning tehingute seaduslikkus

23.08.2005 – Riigikontrolli arvamus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2004. aasta majandusaasta aruande ja tehingute seaduslikkuse kohta

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee

Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid

A. Raamatupidamise aastaaruande kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:

- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2010. aasta seisuga;
- varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2010. aasta seisuga ministeeriumile;
- tehingud või sündmused toimusid 2010. aastal;
- kõik varad, kohustused, tehingud ja sündmused on kajastatud ning näitajad avalikustatud;
- varad ja kohustused on kajastatud õiges väärtuses;
- tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ning tulud ja kulud on kantud õigesse perioodi;
- näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
- tegevusaruandes toodud numbriline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summades.

B. Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele õigusaktidele:

- 2010. aasta riigieelarve seadus, §-d 1–2, 8; 10;
- 2010. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadus;
- rahandusministri 02.01.2006. aasta määrus nr 1 „Riigieelarve kassalise teenindamise eeskiri”;
- riigieelarve seadus, §-d 8, 23–31.

C. Lisaks hindas Riigikontroll tehingute kontrollimisel kooskõla järgmiste olulisemate õigusaktidega:

- avaliku teenistuse seadus, §-d 9–10, 19–22, 24, 37–46, 57, 79–81, 107–108, 111–134;
- perioodi 2007–2013 struktuuritoetuste seadus, §-d 2, 12, 19, 21–25;
- riigihangete seadus, §-d 3–7, 10, 14–15, 19–24, 37, 69–71;
- riigilõivuseadus, ptk 8;
- riigivaraseadus, §-d 2, 4–8, 10–33, 37, 55–56, 90–91;
- sotsiaalmaksuseadus, §-d 2–4, 7–9;
- tulumaksuseadus, §-d 40–43, 48–52, 54;
- töölepingu seadus, §-d 1, 4–5, 9–10, 12, 15, 21, 28–30, 33–34, 37, 43–45, 54–65, 67–71, 79–89, 91–102;
- töötuskindlustuse seadus, §-d 4, 40–42;
- Eesti keskmise palgaga seotud ametipalkade maksmise ajutise korralduse seadus;
- Vabariigi Valitsuse 11.06.2009. aasta määrus nr 91 „Keskmise töötasu maksmise tingimused ja kord”;
- Vabariigi Valitsuse 11.06.2009. aasta määrus nr 92 „Puhkusetasu ja keskmise töötasu riigieelarvest hüvitamise kord”.

Loetus on esitatud ka auditeeritud perioodil kehtinud, kuid auditiaruande allkirjastamise ajaks kehtivuse kaotanud õigusaktid.